

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

113

Vragen van het lid **Sneller** (D66) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het laptopverbod voor advocaten in gevangenis* (ingezonden 20 augustus 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Rutte** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 23 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 3074.

Vraag 1

Kunt u de berichten over dit laptopverbod bevestigen of ontkrachten? Indien deze berichten kloppen, kunt u de exacte formulering van dit verbod, de ingangsdatum en de uitzonderingen?¹

Antwoord 1

Ik kan de berichten² over het verbod voor advocaten om laptops een penitentiare inrichting (PI) mee naar binnen te brengen ontkrachten. In de berichtgeving in de media wordt gesproken over een «laptopverbod voor advocaten». Dit is onjuist. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) werkt momenteel aan een aanpassing van het toegangsbeleid tot de Penitentiare Inrichtingen (PI). Er is nog geen sprake van staand beleid. Het in ontwikkeling zijnde toegangsbeleid zal van toepassing zijn op eenieder die een DJI-inrichting, waaronder een PI, bezoekt en geldt daarmee onder andere voor DJI-medewerkers, reclasseringsambtenaren en advocaten. Daarbij bevat het toegangsbeleid ook toegangsregels voor het meenemen van digitale gegevensdragers (niet enkel of uitsluitend laptops). Ik licht dat hieronder toe.

De wens om het toegangsbeleid aan te passen is tweeledig. Er ligt een wens tot uniformering die onder andere voortkomt uit signalen vanuit de keten, bijvoorbeeld van advocaten, leveranciers en medewerkers die werken binnen

¹ NOS, 18 augustus 2025, <https://nos.nl/artikel/2579050-laptopverbod-voor-advocaten-bij-bezoek-gevangenis-onbegrijpelijk-en-onwerkbaar>.

² NOS, 18 augustus 2025, <https://nos.nl/artikel/2579050-laptopverbod-voor-advocaten-bij-bezoek-gevangenis-onbegrijpelijk-en-onwerkbaar>
Volkskrant, 18 augustus 2025, <https://www.volkskrant.nl/binnenland/advocaten-mogen-geen-laptop-of-telefoon-meer-meenemen-als-ze-gevangene-bezoeken~b8fe5a85/>
<https://www.advocatenorde.nl/nieuws/advocaat-met-laptop-niet-langer-welkom-in-gevangenis>
<https://www.nvvr.org/wp-content/uploads/20250819.-reactie-NVvR-op-berichten-DJI-laptops-advocaten-def.pdf>

verschillende inrichtingen. Op dit moment gelden voor de verschillende PI's verschillende toegangsregels, waardoor een te grote differentiatie is ontstaan. Daarnaast ligt er een wens om het toegangsbeleid op sommige punten aan te scherpen. Dit komt voort uit de huidige risico's ten aanzien van contrabande (bijvoorbeeld drugs en telefoons) in de PI's en het risico op voortgezet crimineel handelen vanuit detentie (VCHD). Er zijn gedetineerden die op alle mogelijke wijzen druk en dwang uitoefenen op ketenpartners om contrabande de PI in te krijgen en zich inzetten om crimineel handelen vanuit detentie voort te zetten. Dit beperkt zich niet enkel tot de gedetineerden in de hoogerisico regimes; ook in de reguliere regimes gebeurt dit. Ondanks de reeds getroffen maatregelen en (onaangekondigde) controles wordt in vrijwel alle PI's contrabande aangetroffen, waaronder telefoons en andere gegevensdragers. Het aangepaste toegangsbeleid moet bijdragen aan uniformiteit en het tegengaan van contrabande en VCHD.

Om te komen tot nieuw toegangsbeleid worden gesprekken met de betrokken ketenpartners gevoerd. Daarin wordt bezien hoe een juiste balans kan worden gevonden tussen bovenstaande doelen en de belangen van de ketenpartners. Bij ketenpartners gaat het er om dat, bij een professioneel (en geprivilegieerd) bezoek aan een gedetineerde in de PI, zij in de gelegenheid worden gesteld om op een zo goed mogelijke manier de taken en werkzaamheden uit te kunnen voeren. Zo hebben er reeds constructieve gesprekken plaatsgevonden met de Reclassering en de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA). In de gesprekken met de NOvA is toegelicht op welke wijze DJI maatwerk toe wil passen ten aanzien van de advocatuur. Advocaten zullen in ieder geval toestemming krijgen voor het meenemen van één device (laptop, tablet of telefoon). Tijdens het bezoek kan de advocaat gebruik maken van dit meegenomen device voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Veel digitale systemen vereisen een twee-staps authenticatie om toegang te krijgen tot de beveiligde werkomgeving van de advocaat op de laptop. Hiervoor is er een tweede device nodig (zoals een telefoon). DJI zal de komende periode bezien op welke wijze hier tegemoet aan kan worden gekomen.

Sinds oktober 2021 geldt voor de advocaten die een cliënt bijstaan die verblijft in de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) dat zij geen eigen laptop mee naar binnen mogen nemen tijdens het bezoek³. Dit met het oog op de hoogerisicogedetineerden in de EBI, en de veiligheid van zowel de advocaat als de maatschappij. Het risico op druk, dreiging of dwang richting de advocaat om misbruik te kunnen maken van diens meegenomen device of VCHD wordt voor deze hoogerisicogedetineerden te groot geacht.

DJI heeft samen met de NOvA een werkwijze ontwikkeld waardoor advocaten die cliënten bijstaan in de EBI de beschikking kunnen hebben over het (straf)dossier. Deze werkwijze houdt in dat door middel van de NOvA verstrekte beveiligde USB-stick en een door DJI ter plaatse ter beschikking gestelde Digitaal Strafdossier Justitiabelen (DSJ)-laptop, advocaten het digitale dossier in kunnen zien tijdens het bezoek aan een EBI-gedetineerde. De advocaat ontvangt de beveiligde USB-stick van de NOvA en plaatst hierop het strafdossier. Het dossier kan door de advocaat en gedetineerde in de PI enkel worden ingezien.

DJI en de NOvA zullen de komende periode verder met elkaar in gesprek gaan over het uitbreiden van de werkwijze van de EBI naar de Afdelingen Intensief Toezicht (AIT's), andere hoogerisicogedetineerden⁴ en de uitvoeringsconsequenties daarvan. Naast de voorgestelde werkwijzen staat het de advocaten vrij om op individueel niveau een verzoek in te dienen bij de vestigingsdirecteur tot het verlenen van toestemming voor het meenemen van één of meerdere devices bij een bezoek aan gedetineerden.

DJI zal ook met andere ketenpartners gesprekken voeren. DJI zal in gezamenlijkheid met de ketenpartners bezien of en op welke wijze er maatwerk moet worden toegepast ten aanzien van het toegangsbeleid. Daarnaast wordt door DJI ook overleg gevoerd met de Centrale Ondernemingsraad (COR) omdat het toegangsbeleid ook een aanscherping van de toegangsregels zal inhouden voor het eigen personeel.

³ Kamerstukken II, 2021–22, 35 925 VI, nr. 29

⁴ Hoogerisicogedetineerden zijn gedetineerden die in de EBI, AIT, BPG, TA of in een deel van het PPC (met een uitgebreid beveiligingsniveau) zijn geplaatst. Deze doelgroep omvat op dit moment (september 2025) ongeveer 200–250 gedetineerden.

DJI streeft er naar in het eerste kwartaal 2026 het beleid vast te stellen.

Vraag 2

Op welke wijze heeft u de Kamer geïnformeerd over het laptopverbod voor advocaten in gevangenissen?⁵ Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Er is op dit moment geen sprake van een landelijk laptopverbod voor advocaten in de PI's.

De werkwijze op de EBI zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 1, geldt sinds 2021.⁶

Vraag 3

Indien de berichten kloppen, kunt u een uitgebreide argumentatie geven waarom deze maatregel naar uw overtuiging noodzakelijk en proportioneel is?

Antwoord 3

Er is momenteel geen sprake van een laptopverbod voor advocaten die een cliënt bezoeken in een PI, behoudens de uitzondering van de EBI zoals in het voorgaande antwoord toegelicht.

Zoals reeds aangegeven in de beantwoording van de voorgaande vragen, is het toegangsbeleid nog in ontwikkeling. In het antwoord op vraag 1 is ingegaan op de reden om het toegangsbeleid aan te passen.

Vraag 4 en 5

Kunt u de adviezen die u heeft ingewonnen over de juridische houdbaarheid en de uitvoeringsconsequenties met de Kamer delen?

Welke gevolgen verwacht u van een «nee, tenzij...»-verbod voor de belasting van de rechterlijke macht en de doorlooptijden van rechtszaken?

Antwoord 4 en 5

Het toegangsbeleid is nog in ontwikkeling. DJI is met ketenpartners in gesprek om de (uitvoerings-) consequenties in beeld te krijgen en te bezien op welke wijze er maatwerk kan worden toegepast. Uiteraard wordt de juridische houdbaarheid van het uniforme toegangsbeleid door DJI getoetst. Zolang er nog geen duidelijkheid is over hoe het beleid er exact uit komt te zien, kan ik geen uitspraken doen over eventuele (uitvoerings-)consequenties. Dit geldt ook voor de rechtelijke macht.

Vraag 6

Wat is uw reactie op de vele bezwaren en vraagtekens, van individuele advocaten alsmede de Nederlandse Orde van Advocaten (NOVA)⁷ tot de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVVR)⁸? Hoe reageert u hier inhoudelijk op en hoe reflecteert u op deze gang van zaken?

Antwoord 6

Zoals in de beantwoording van de voorgaande vragen is aangegeven is de aanpassing van het toegangsbeleid nog in ontwikkeling. DJI is hierover in gesprek met de NOvA en overige ketenpartners, zoals naar voren is gekomen in voorgaande beantwoording van de vragen.

⁵ Volkskrant, 18 augustus 2025, <https://www.volkskrant.nl/binnenland/advocaten-mogen-geen-laptop-of-telefoon-meer-meenemen-als-ze-gevangene-bezoeken~b8fe5a85/>.

⁶ Kamerstukken II, 2021–22, 35 925 VI, nr. 29

⁷ <https://www.advocatenorde.nl/nieuws/advocaat-met-laptop-niet-langer-welkom-in-gevangenissen>.

⁸ <https://www.nvvr.org/wp-content/uploads/20250819.-reactie-NVVR-op-berichten-DJI-laptops-advocaten-def.pdf>.